UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

12 päivänä lokakuuta 2011 *

Asiassa T-224/10,

Association belge des consommateurs test-achats ASBL, kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajinaan asianajajat A. Fratini ja F. Filpo,

kantajana

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään N. Khan, A. Antoniadis ja R. Sauer,

vastaajana,

jota tukee

Électricité de France (EDF), kotipaikka Pariisi (Ranska), edustajanaan aluksi asianajajat C. Lazarus, A. Amsellem ja A. Fontanille, sittemmin asianajajat Lazarus ja A. Creus Carreras,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

joka koskee 12.11.2009 tehtyjen komission päätösten K(2009) 9059 ja K(2009) 8954 kumoamisvaatimusta; ensimmäisessä näistä päätöksistä yrityskeskittymä todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi (asia COMP/M.5549 – EDF/Segebel) yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, s. 1) perusteella ja toisessa hylätään Belgian toimivaltaisten viranomaisten pyyntö mainitun asian osittaisesta siirtämisestä tämän asetuksen 9 artiklan mukaisesti,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Moavero Milanesi (esittelevä tuomari) sekä tuomarit N. Wahl ja S. Soldevila Fragoso,

kirjaaja: hallintovirkamies N. Rosner,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.5.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

1 Kantajana oleva Association belge des consommateurs test-achats ASBL on voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka objektiivisena tavoitteena on kuluttajien etujen suojelu muun muassa Belgiassa. Se on riippumaton viranomaisista, ja sen jäsenet

rahoittavat sen toiminnan maksujen avulla. Sillä on noin 350 000 jäsentä, ja se on suurin kuluttajayhdistys Belgiassa.

2 Kantaja sai kesäkuussa 2009 tietää, että Électricité de France (EDF) oli ilmoittanut aikomuksestaan hankkia Segebel SA:n (jäljempänä kyseessä oleva yrityskeskittymä) yksinomaisen määräysvallan; tämä on holdingyhtiö, jonka ainoa varallisuus on 51 prosentin omistusosuus SPE SA:sta, joka on Belgian toiseksi suurin sähköntuottaja vanhimman tuottajan Electrabel SA:n jälkeen, joka on GDF Suez SA:n määräysvallassa. Nyt käsiteltävän asian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan Ranskan valtio omisti 84,6 prosenttia EDF:n osakkeista. Ranskan valtio omisti GDF Suezista 35,91 prosentin vähemmistöosuuden. Agence des participations hallinnoi näitä osuuksia kahden erillisen osaston välityksellä.

3 Kantaja lähetti 23.6.2009 Euroopan yhteisöjen komissiolle kirjeen, jossa se ilmaisi huolensa kyseessä olevasta keskittymästä (jäljempänä 23.6.2009 päivätty kirje). Tässä yhteydessä se kehotti komissiota analysoimaan niitä sen mukaan haitallisia seurauksia, joita Ranskan valtion osakkuudella EDF:ästä ja GDF Suezista on kilpailulle, erityisesti Belgian kaasu- ja sähkömarkkinoilla. Kantaja totesi myös, että koska kyseisellä yrityskeskittymällä on vaikutusta kuluttajien käyttämiin tuotteisiin ja palveluihin, se haluaa tulla kuulluksi yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 täytäntöönpanosta 7.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 802/2004 (EUVL L 133, s. 1) 11 artiklan c alakohdan perusteella.

4 Komissio vastasi 20.7.2009 kantajalle, että tämän huomautukset otetaan huomioon kyseisen yrityskeskittymän tarkastelussa, koska sitä pidetään yhteisön laajuisena keskittymänä.

5 EDF ilmoitti 23.9.2009 komissiolle kyseisen yrityskeskittymän yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, s. 1) perusteella. Tiedonanto ilmoituksesta julkaistiin 30.9.2009 Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL C 235, s. 26), ja siinä kehotettiin niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa. Kantaja ei reagoinut tähän ilmoitukseen.

6 Belgian kilpailuviranomainen esitti 14.10.2009 komissiolle asetuksen N:o 139/2004 9 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla pyynnön kyseisen yrityskeskittymän osittaisesta siirtämisestä sen käsiteltäväksi Belgian sähkömarkkinoiden perusteella (jäljempänä siirtopyyntö).

7 Komissio analysoi kyseistä yrityskeskittymää lähettämällä asiakkaille, kilpailijoille, tavarantoimittajille ja ammattijärjestöille sekä Commission de régulation de l'électricité et du gaz belgelle (CREG, Belgian sähkön ja kaasun sääntelyviranomainen) kyselylomakkeita. EDF:n 23.10.2009 ehdottamille sitoumuksille tehtiin lisäksi markkinatesti pyydettäessä lausunto 20 eri osapuolelta, muun muassa tietyiltä sähköntuottajilta ja -toimittajilta, CREG:ltä ja Belgian kilpailuviranomaiselta.

8 Komissio teki yhtäältä 12.11.2009 päätöksen K(2009) 8954 (asia COMP/M.5549 – EDF/Segebel) (jäljempänä siirtämisen epäämistä koskeva päätös), jossa se hylkäsi toimivaltaisten belgialaisten viranomaisten pyynnön mainitun asian osittaisesta siirtämisestä, ja toisaalta päätöksen K(2009) 9059 (asia COMP/M.5549 – EDF/Segebel) (jäljempänä hyväksymispäätös), jossa se totesi kyseisen yrityskeskittymän yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Hyväksymispäätös perustui asetuksen N:o 139/2004 6 artiklan 1 kohdan b alakohtaan ja 2 kohtaan. Komissio katsoi EDF:n ehdottamien sitoumusten johdosta, sellaisina kuin ne ovat muutettuina, että kyseinen yrityskeskittymä ei enää herätä vakavia epäilyksiä sen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ja se voitaisiin siten hyväksyä yrityskeskittymien valvontamenettelyvaiheessa, jota mainitut säännökset koskevat

(jäljempänä vaihe I) aloittamatta saman asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua menettelyä (jäljempänä vaihe II).

9 Komissio katsoo hyväksymispäätöksessä, että kyseinen yrityskeskittymä koski ainoastaan tiettyjä sähkö- ja kaasumarkkinoita Belgiassa, Ranskassa ja Alankomaissa. Belgialaisista markkinoista kyseessä oli ensinnäkin sähkön tuotanto-, tukku- ja myyntimarkkinat (15–117 perustelukappale), toiseksi tasauspalvelujen ja liitännäispalvelujen markkinat (118–130 perustelukappale) ja kolmanneksi vähittäistoimitusmarkkinat pienille ja suurille teollisuusasiakkaille (131–152 perustelukappale). Koska ainoastaan SPE – muttei EDF – toimi kotitalouksien sähkön ja kaasun toimitusmarkkinoilla, näitä markkinoita ei otettu huomioon (11 ja 139 perustelukappale).

10 Kyseisen yrityskeskittymän yksipuolisista vaikutuksista hyväksymispäätöksessä todetaan, että EDF oli ennen ilmoitettua toimintaa aloittanut Belgiassa kahden alueen kehittämisen rakentaakseen sinne yhdistetyllä kierrolla toimivia kaasuturbiinituotantoyksikköjä ilman, että lopullisia investointipäätöksiä tästä kuitenkaan olisi vielä tehty, ja se oli myös aikonut aloittaa useita hankkeita saadakseen tuotantokapasiteettia (43–45 perustelukappale). Koska EDF:llä oli vain rajallinen toimintakapasiteetti, jonka se oli lisäksi kiinnittänyt sopimuksella vuoteen 2015 asti, näin ollen ei ollut tuotantomarkkinoiden ja tukkumarkkinoiden silloisten tuotantokapasiteettien välistä merkittävää päällekkäisyyttä (62 perustelukappale). Koska SPE:llä kuitenkin oli jo useita tuotantokapasiteetin kehityshankkeita, hyväksymispäätöksessä esitetään vakavia epäilyksiä kyseisestä yrityskeskittymästä syntyvän yksikön kannusteista jatkaa edellä mainittujen kahden laitoksen kehittämistä (63 ja 116 perustelukappale); EDF:n tarjoamat sitoumukset, sellaisina kuin ne ovat muutettuina, poistivat nämä epäilyt (206–246 perustelukappale).

11 Mahdollisista koordinoiduista vaikutuksista hyväksymispäätöksessä otetaan huomioon muun muassa Belgian kilpailuviranomaisen argumentit siitä, että Ranskan valtion osuus EDF:stä ja GDF Suezista aiheuttaisi koordinointiriskin viimeksi mainitun ja kyseessä olevasta yrityskeskittymästä syntyvän yksikön välillä. Siinä päädytään kuitenkin siihen, että EDF:ää voidaan pitää yrityksenä, jolla on itsenäinen päätäntävalta suhteessa GDF Sueziin, ja siten sen todellisena kilpailijana (89–99 perustelukappale).

12 Siirtämisen epäämistä koskevassa päätöksessä komissio tukeutuu hyväksymispäätöksessä suoritetun kaltaiseen kilpailutilanteen arviointiin ja toteaa, että asetuksen N:o 139/2004 9 artiklan 2 kohdan a alakohdassa mainitut siirtämisedellytykset täyttyvät. Komissio katsoo kuitenkin olevansa parhaimmassa asemassa oleva viranomainen kyseessä olevan yrityskeskittymän tutkimiseksi, koska ensinnäkin se on viime vuosina kehittänyt huomattavan asiantuntijuuden Belgian sähkömarkkinoilla ja toiseksi Belgian kilpailuviranomaisen esiintuomat kilpailuun kohdistuvat huolet ylittävät Belgian rajat ja vaativat näin ollen rajatylittävää analyysiä, jota varten mainitulla viranomaisella ei ole riittäviä tutkintakeinoja. Näin ollen siirtäminen merkitsisi riskiä siitä, että kyseessä oleva yrityskeskittymä olisi hyväksyttävä Belgian kilpailuoikeuden nojalla ilman mahdollisuutta asettaa ehtoja (260–263 perustelukappale).

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

13 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 17.5.2010 jättämällään kannekirjelmällä.

14 EDF pyysi unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 10.9.2010 toimittamallaan väliintulohakemuksella saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen komission vaatimuksia. Väliintulohakemus annettiin unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 1 kohdan mukaisesti tiedoksi asianosaisille, jotka eivät ole esittäneet vastalauseita.

15 Unionin yleisen tuomioistuimen kuudennen jaoston puheenjohtaja hyväksyi tämän väliintulohakemuksen 17.11.2010 antamallaan määräyksellä.

16 Väliintulija toimitti 6.1.2011 väliintulokirjelmänsä, josta kantaja esitti kirjalliset huomautuksensa annetussa määräajassa, kun taas komissio luopui tästä mahdollisuudesta.

17 Unionin yleinen tuomioistuin (kuudes jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

18 Unionin yleinen tuomioistuin pyysi 25.3.2011 päivätyllä kirjeellään työjärjestyksen 64 artiklassa tarkoitettuna prosessinjohtotoimena komissiota esittämään tietyt asiakirjat ja esitti tälle kysymyksiä, joihin se kehotti tätä vastaamaan kirjallisesti. Komissio noudatti näitä prosessinjohtotoimia annetussa määräajassa.

19 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 11.5.2011 pidetyssä istunnossa.

20 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa hyväksymispäätöksen ja siirtämisen epäämistä koskevan päätöksen

– velvoittaa komission ja väliintulijan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

21 Komissio ja väliintulija vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

22 Kantaja esittää hyväksymispäätöstä koskevan kanteensa tueksi kolme kanneperustetta, joista ensimmäinen koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, asetuksen N:o 139/2004 6 artiklan 2 kohdan rikkomista ja ilmeistä arviointivirhettä, joka liittyy komission arviointiin EDF:n ja GDF Suezin rakenteellisista yhteyksistä, toinen koskee tämän saman säännöksen rikkomista sillä, että kantajalta on evätty oikeus osallistua menettelyyn, ja kolmas koskee mainitun säännöksen rikkomista sekä ilmeistä arviointivirhettä, jotka johtuvat siitä, ettei vaihetta II ole aloitettu.

23 Kantaja vetoaa siirtämisen epäämistä koskevan päätöksen osalta lähtökohtaisesti asetuksen N:o 139/2004 9 artiklan 3 kohdan rikkomiseen.

24 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklaan perustuvaa erillistä oikeudenkäyntiväitettä esittämättä komissio väittää, että nyt esillä oleva kanne on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin siinä vaaditaan sekä hyväksymispäätöksen että siirtämisen epäämistä koskevan päätöksen kumoamista.

Hyväksymispäätöksen kumoamisvaatimus

25 Komissio väittää, ettei kantajalla ole asiavaltuutta hyväksymispäätöksen osalta, koska se ei koske tätä suoraan ja erikseen.

26 Komission mukaan kantaja ei täytä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 25/62, Plaumann vastaan komissio, 15.7.1963 antamasta tuomiosta (Kok., s. 197, Kok. Ep. I, s. 181) johtuvassa oikeuskäytännössä määriteltyjä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, eikä se myöskään kuulu asetuksen N:o 139/2004 18 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuihin henkilöihin, joita komissio voi kuulla ja joita sen on kuultava, jos ne tätä pyytävät. Kantajalla ei näin ollen ole menettelyllisiä oikeuksia, joita komissio olisi loukannut jättäessään aloittamatta vaiheen II, joka ei missään tapauksessa anna kolmansille osapuolille suurempaa osallistumismahdollisuutta kuin vaihe I.

Alustavat huomautukset

27 On palautettava mieleen, että SEUT 263 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen toiselle henkilölle osoitetusta päätöksestä vain silloin, kun kyseinen päätös koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen. Oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että yrityskeskittymän yhteensoveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevien komission päätösten osalta sellaisten kolmansien osapuolten, joita yrityskeskittymä koskee, asiavaltuutta on arvioitava eri tavalla sen mukaan, vetoavatko nämä yhtäältä näiden päätösten asiasisältöön vaikuttaviin virheisiin (jäljempänä ensimmäinen luokka) tai väittävätkö ne toisaalta, että komissio

on loukannut niitä menettelyllisiä oikeuksia, jotka niille on annettu yrityskeskittymien valvontaa sääntelevässä unionin oikeudessa (jäljempänä toinen luokka).

28 Ensimmäisestä luokasta ei voida katsoa, että kantajalla voisi olla asiavaltuus pelkästään siksi, että päätös voi vaikuttaa sen oikeusasemaan (asia T-96/92, CCE de la Société générale des grandes sources ym. v. komissio, tuomio 27.4.1995, Kok., s. II-1213, 26 kohta ja asia T-12/93, CCE de Vittel ym. v. komissio, tuomio 27.4.1995, Kok., s. II-1247, 36 kohta). Erityisesti erikseen vaikuttamisen osalta on edellä mainitussa asiassa Plaumann vastaan komissio annettuun tuomioon (36 kohta) perustuvan oikeuskäytännön mukaan välttämätöntä, että kyseessä oleva päätös vaikuttaa kyseiseen henkilöön tälle tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella kyseinen henkilö erottuu kaikista muista ja tämä voidaan siten yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu.

29 Toisesta luokasta on muistettava, että pääsääntöisesti silloin, kun ulkopuolisille on asetuksella myönnetty menettelyllisiä oikeuksia, näillä ulkopuolisilla on oltava käytettävissään mahdollisuus nostaa kanne, jonka tarkoituksena on suojella niiden oikeutettuja etuja. Luonnollisia tai oikeushenkilöitä koskevista oikeudenkäynneistä on erityisesti syytä todeta, että unionin yleinen tuomioistuin voi vasta komission lopullista päätöstä tutkiessaan periaatteessa varmistaa, että hallinnollisessa menettelyssä komissiossa on kunnioitettu ulkopuolisten oikeutta tulla hakemuksestaan asianmukaisesti kuulluksi. Vaikka siis lopullinen päätös ei asiasisällöltään koske kantajaa suoraan ja/tai erikseen, viimeksi mainitulle on kuitenkin annettava mahdollisuus nostaa kanne mainitusta päätöksestä sen tutkimiseksi, onko hallinnollisessa menettelyssä laiminlyöty niiden menettelyllisten takeiden kunnioittaminen, joihin kantajalla on oikeus vedota. Ainoastaan silloin, kun unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että näitä takeita on loukattu estämällä kantajaa tuomasta kantansa asianmukaisesti esille hallinnollisessa menettelyssä, jos kantaja on esittänyt siitä pyynnön, unionin yleisen tuomioistuimen on kumottava kyseinen päätös olennaisten menettelymääräysten rikkomisen vuoksi. Ellei kantajan menettelyllisiä oikeuksia ole olennaisesti loukattu, kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi aineellisten sääntöjen rikkomisen perusteella pelkästään sen vuoksi, että kantaja vetoaa unionin yleisessä tuomioistuimessa siihen,

että sen oikeuksia on loukattu hallinnollisessa menettelyssä (ks. vastaavasti em. asia CCE de la Société générale des grandes sources ym. v. komissio, tuomion 46 kohta ja em. asia CCE de Vittel ym. v. komissio, tuomion 59 kohta).

30 Näin ollen kantajan nostama kanne, joka ei kuulu ensimmäiseen luokkaan, voidaan tutkia vain siltä osin, kuin se koskee kantajalle kuuluvien menettelyllisten oikeuksien suojelua hallinnollisessa menettelyssä, jolloin unionin yleisen tuomioistuimen on selvitettävä, onko kumoamiskanteen kohteena olevaa päätöstä tehtäessä loukattu näitä oikeuksia (ks. vastaavasti em. asia CCE de la Société générale des grandes sources ym. v. komissio, tuomion 47 kohta ja em. asia CCE de Vittel ym. v. komissio, tuomion 60 kohta).

31 On kuitenkin huomattava, että tämä erottelu muistuttaa sitä, jota usein sovelletaan valtiontukia koskevien EUT-sopimuksen määräysten soveltamisalaan kuuluviin riita-asioihin; tämä ala kuuluu myös unionin kilpailuoikeuteen, ja siitä voidaan saada tärkeitä oikeuskäytäntöesimerkkejä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mahdollisesti tarpeellisia mukautuksia sovellettaessa näitä esimerkkejä riita-asioihin yrityskeskittymien valvonnassa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun kantaja kyseenalaistaa sen, onko tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskeva komission päätös asiasisällöltään perusteltu, pelkästään se, että kantajaa voidaan pitää SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna osapuolena, jota asia koskee ja jolle siis myönnettäisiin tietyt menettelylliset oikeudet, ei riitä siihen, että kanne otettaisiin tutkittavaksi, vaan kantajan on osoitettava, että sillä on edellä mainitussa asiassa Plaumann vastaan komissio annetussa tuomiossa tarkoitettu erityinen asema. Kun sitä vastoin komissio toteaa saman artiklan 3 kohdan perusteella tekemällään päätöksellä, että tuki soveltuu sisämarkkinoille, niillä, joiden hyväksi kyseisen menettelyn tarjoamat menettelylliset oikeudet on annettu, on mahdollisuus saada aikaan se, että näitä takeita noudatetaan, vain, jos ne voivat saattaa kyseisen päätöksen unionin tuomioistuinten tutkittavaksi. Tämän perusteella kyseiset tuomioistuimet ottavat tutkittavaksi kanteen, jonka on nostanut SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu osapuoli, jota asia koskee, tällaisen päätöksen kumoamiseksi, jos kyseinen kantaja pyrkii kanteen nostamisella turvaamaan viimeksi mainittuun määräykseen perustuvat menettelylliset oikeutensa (ks. vastaavasti asia C-319/07 P, 3F v. komissio, tuomio 9.7.2009, Kok., s. I-5963, 30, 31 ja 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Hyväksymispäätöksestä nostetun kanteen tutkittavaksi ottaminen siltä osin kuin siinä riitautetaan päätöksen asiasisältö

32 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja ei kuulu edellä 27 kohdassa tarkoitettuun ensimmäiseen luokkaan siitä syystä, ettei se täytä edellä mainitussa asiassa Plaumann vastaan komissio annetussa tuomiossa vahvistettuja edellytyksiä siitä, että asia koskee sitä erikseen.

33 Ensinnäkin hyväksymispäätös koskee henkilöitä, joita kantaja edustaa, vain heidän objektiivisessa ja abstraktissa ominaisuudessaan sähkönkuluttajina siltä osin kuin toimitushinnat saattoivat nousta päätöksellä aikaan saadun tarjonnan keskittymisen vuoksi, joten päätös koski kaikkia kyseessä olevien maantieteellisten markkinoiden alueella asuvia sähkön ja kaasun kuluttajia samalla tavoin. Hyväksymispäätös ei siten koske mainittuja henkilöitä niiden tiettyjen erityisten ominaisuuksien vuoksi tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen vuoksi, joka yksilöi nämä samalla tavalla kuin sen, jolle tämä toimenpide on osoitettu. Koska hyväksymispäätös ei koske näitä henkilöitä erikseen, sen ei voida katsoa koskevan kantajaa tällä tavoin, koska tiettyjen oikeussubjektien yhteisten etujen edistämiseksi perustettua yhdistystä ei voida pitää oikeussubjektina, jota tämän luokan yleisiä etuja koskeva toimenpide koskee SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla erikseen (ks. vastaavasti asia T-350/03, Wirtschaftskammer Kärnten ja best connect Ampere Strompool v. komissio, tuomio 18.9.2006, 29–31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

34 Toiseksi on todettava siitä mahdollisuudesta, että hyväksymispäätös koskisi kantajaa erikseen siitä syystä, että päätös vaikuttaa sen omiin etuihin yhdistyksenä, että nämä edut muodostuvat yrityskeskittymän valvontamenettelyssä ennen kaikkea mahdollisuudesta esittää näkemyksensä menettelyssä, joka päättyy komission päätökseen kyseisen yrityskeskittymän soveltuvuudesta sisämarkkinoille. Tällainen vaikuttaminen

on merkityksellistä siten vain sen kysymyksen kannalta, kuuluuko kantaja edellä 27 kohdassa mainittuun toiseen luokkaan.

35 Näin ollen hyväksymispäätöksestä nostettu kanne on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin sillä riitautetaan sen asiasisältö.

Hyväksymispäätöksestä nostetun kanteen tutkittavaksi ottaminen siltä osin kuin sillä pyritään kantajan menettelyllisten oikeuksien suojaamiseen

36 Siitä kysymyksestä, kuuluuko kantaja edellä 27 kohdassa tarkoitettuun toiseen luokkaan, on palautettava mieleen, että asetuksen N:o 802/2004 11 artiklan c alakohdan toisen luetelmakohdan nojalla kuluttajajärjestöillä on asetuksen N:o 139/2004 18 artiklan mukaan oikeus tulla kuulluiksi, jos ehdotettu keskittymä koskee loppukäyttäjien käyttämiä tuotteita tai palveluita. Tämän artiklan 4 kohdan viimeisessä virkkeessä säädetään, että luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, jotka osoittavat, että heillä on asiassa riittävä etu, on hakemuksesta oikeus tulla kuulluksi. Samoin asetuksen N:o 802/2004 16 artiklan 1 kohdassa annetaan oikeus näkemyksensä esittämiseen kolmansille, jotka kirjallisesti pyytävät tulla kuulluksi asetuksen N:o 139/2004 18 artiklan 4 kohdan toisen virkkeen mukaisesti.

37 Näin ollen kantajalla voi kuluttajajärjestönä, jolla on edellä 1 kohdassa mainitut ominaisuudet, olla menettelyllisiä oikeuksia eli oikeus tulla kuulluksi komission hallinnollisessa menettelyssä, jossa tutkitaan kyseessä olevaa yrityskeskittymää, jos kaksi edellytystä täyttyy: ensimmäinen niistä koskee sitä, että yrityskeskittymä koskee

kuluttajien käyttämiä tavaroita tai palveluja, ja toinen sitä, että järjestön on esitettävä kirjallinen hakemus tulla komissiossa kuulluksi mainitun tutkintamenettelyn kuluessa.

38 Jos nämä edellytykset täyttyvät, kantaja voi riitauttaa hyväksymispäätöksen sen menettelyllisten oikeuksien loukkaamisen perusteella. Tältä osin on huomattava, että kantaja on kirjelmissään viitannut siihen, ettei sillä ollut ollut oikeutta ilmaista kantaansa komission menettelyssä eikä osallistua siihen, koska hyväksymispäätös oli tehty aloittamatta vaihetta II. Kantaja on lisäksi istunnossa vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin täsmentänyt, että sen kanteessa esittämät kanneperusteet koskevat sekä riidanalaisten päätösten asiasisältöä että sen menettelyllisten oikeuksien loukkaamista.

39 Pitää tosin paikkansa, kuten komissio huomauttaa, että yrityskeskittymien valvontasäännöksissä ei velvoiteta kuulemaan kantajan kaltaisia kolmansia osapuolia ainoastaan vaiheessa II, joten kantajan mahdollisen kuulluksi tulemisen oikeuden loukkaaminen ei johdu siitä, että hyväksymispäätös on tehty vaiheen I jälkeen. Tällä komission väitteellä ei kuitenkaan ole vaikutusta siihen, otetaanko tutkittavaksi mainitun päätöksen kumoamisvaatimus, joka perustuu kantajan menettelyllisten oikeuksien loukkaamiseen. On selvää, ettei kantajaa ole mitenkään kuultu edes vaiheessa I. Jos oletetaan, että kantajan menettelylliset oikeudet ovat samanlaiset kummassakin vaiheessa, sillä olisi joka tapauksessa oikeus nostaa kanne, jolla unionin yleistä tuomioistuinta vaaditaan tutkimaan, onko näitä menettelyllisiä oikeuksia loukattu, riippumatta siitä menettelyn vaiheesta, jonka päätteeksi hyväksymispäätös on tehty.

– Kuluttajia koskeva edellytys

40 Edellä 37 kohdassa tarkoitetusta ensimmäisestä edellytyksestä on palautettava mieleen, että vaikka asetuksen N:o 802/2004 11 artiklan c alakohdan toisessa

luetelmakohdassa säädetään, että kuluttajajärjestöillä on oikeus tulla kuulluiksi vain, jos yrityskeskittymähanke koskee loppukuluttajien käyttämiä tuotteita ja palveluja, siinä ei vaadita, että hankkeen kohde liittyy välittömästi mainittuihin tuotteisiin tai palveluihin.

41 Lisäksi on huomattava, että 23.6.2009 päivätyssä kirjeessä viitattiin nimenomaisesti siihen, että kantajan mielestä kyseessä oleva yrityskeskittymä vaikuttaa kuluttajien intresseihin hintoina ja palveluina ja ettei komissio ole kiistänyt tätä väitettä mainittuun kirjeeseen antamassaan vastauksessa.

42 Hyväksymispäätöksestä tosin ilmenee, että komissio on katsonut, että kyseessä olevalla yrityskeskittymällä on vain toissijaisia vaikutuksia kuluttajiin. Hyväksymispäätöksen 139 perustelukappaleessa komissio on todennut, että kyseessä oleva yrityskeskittymä aiheuttaa sähkön vähittäistoimitusmarkkinoilla horisontaalisia päällekkäisyyksiä ainoastaan suurten ja pienten teollisten ja kaupallisten asiakkaiden osalta Belgian sähköntoimitusmarkkinoihin nähden, viittaamatta sähkön toimittamiseen asuinalueen asiakkaille. Sitä vastoin komissio on tämän päätöksen 151 ja 152 perustelukappaleessa myöntänyt, että kyseessä olevalla yrityskeskittymällä voi olla vaikutuksia Belgian eri vähittäismarkkinoilla, ja katsonut, että kyseessä ovat toissijaiset vaikutukset, jotka eivät aiheuta vakavia epäilyksiä kyseessä olevan yrityskeskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Näiden toissijaisten vaikutusten olemassaolo mainitaan myös hyväksymispäätöksen 207 perustelukappaleessa.

43 Näiden vaikutusten mahdollinen toissijaisuus ei kuitenkaan poista kantajan oikeutta tulla kuulluksi. Komissio ei voi tulkita asetuksen N:o 802/2004 11 artiklan c alakohdan toista luetelmakohtaa supistavasti eli niin, että tätä säännöstä sovelletaan olennaisin

osin vain tapauksiin, joissa yrityskeskittymällä on välittömiä vaikutuksia kuluttajia koskevilla markkinoilla. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska yhtäältä asetuksen N:o 139/2004 2 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdassa säädetään, että komission on otettava arvioinnissa huomioon muun muassa väli- ja loppukäyttäjien edut. Toisaalta EY 153 artiklan 2 kohdan mukaan – jonka sisältö on lähtökohtaisesti samanlainen kuin SEUT 12 artiklan – kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset otetaan huomioon unionin muita politiikkoja ja muuta toimintaa määriteltäessä ja toteutettaessa. Lisäksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EUVL 2007, C 303, s. 1) 38 artiklassa määrätään, että unionin politiikoissa varmistetaan korkeatasoinen kuluttajansuoja.

44 Komissiolla ei ole oikeutta evätä kuluttajayhdistyksen pyyntöä tulla kuulluksi kolmantena osapuolena, jolla on riittävä intressi yrityskeskittymän suhteen, antamatta sille mahdollisuutta osoittaa, miten yrityskeskittymällä voi olla sen kannalta merkitystä (ks. vastaavasti ja analogisesti asia T-256/97, BEUC v. komissio, tuomio 27.1.2000, Kok., s. II-101, 77 kohta).

45 Näin ollen on katsottava, että kantaja täyttää edellä 37 kohdassa tarkoitetun ensimmäisen edellytyksen.

– Kuulluksi tulemista koskevan hakemuksen esittämistä koskeva edellytys

46 Edellä 37 kohdassa tarkoitetun toisen edellytyksen osalta on tarkistettava, onko kantaja tehnyt pätevästi asetuksen N:o 139/2004 18 artiklan 4 kohdassa ja asetuksen N:o 802/2004 16 artiklan 1 kohdassa säädetyn hakemuksen kuulluksi tulemisesta.

47 Tältä osin on aluksi palautettava mieleen, että kantaja on 23.6.2009 päivätyssä kirjeessä todennut haluavansa käyttää kyseessä olevan yrityskeskittymän valvontamenettelyssä oikeuttaan tulla kuulluksi, jonka se katsoo sillä olevan asetuksen N:o 802/2004 11 artiklan c alakohdan perusteella. Lisäksi on selvää, että 23.6.2009 päivätty kirje edeltää ajallisesti ilmoitusta kyseessä olevasta yrityskeskittymähankkeesta ja varsinkin Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistua ilmoitusta.

48 Komissio ilmoitti saaneensa tämän kirjeen 20.7.2009, ja se ilmoitti kantajalle, että tämän huomautukset otetaan huomioon kyseessä olevan yrityskeskittymän arvioinnissa, koska sitä pidetään yhteisönlaajuisena yrityskeskittymänä.

49 Kun asetuksissa N:o 139/2004 ja N:o 802/2004 säädetään, että komission on kuultava tiettyjä kolmansia osapuolia, jos ne tekevät tätä koskevan hakemuksen, niissä ei kuitenkaan täsmennetä sitä ajanjaksoa, jonka kuluessa hakemus on tehtävä. Kyseisissä asetuksissa ei säädetä nimenomaisesti, että hakemus on tehtävä sen jälkeen, kun on annettu tiedoksi yrityskeskittymä, johon hakemus liittyy, tai kun ilmoitus yrityskeskittymästä on julkaistu.

50 Tätä kysymystä koskevien säännösten puuttumista yrityskeskittymiä koskevasta unionin säännöstöstä ei kuitenkaan voida tulkita niin, että hakemus kuulluksi tulemisesta velvoittaa komission hyväksymään sen, jos muut edellytykset täyttyvät, vaikka se olisi tehty ennen kuin komissiolle on tehty ilmoitus kyseessä olevasta yrityskeskittymästä. Yrityskeskittymien valvontaa koskevasta unionin säännöstöstä on todettava, että juuri ilmoitus laukaisee muodollisesti komission tutkintamenettelyn.

51 Tältä osin on palautettava mieleen, että asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan yhteisönlaajuisista keskittymistä on ilmoitettava komissiolle ennen niiden toteuttamista ja sopimuksen tekemisen jälkeen. Saman säännöksen toisessa alakohdassa lisätään, että ilmoitus voidaan tehdä myös, jos keskittymään osallistuvat yritykset osoittavat komissiolle vilpittömän aikomuksen tehdä sopimus tai ne ovat ilmoittaneet julkisesti aikovansa tehdä julkisen osto- tai vaihtotarjouksen, jos suunniteltu sopimus tai osto- tai vaihtotarjous johtaisi yhteisönlaajuiseen keskittymään. Kolmannessa alakohdassa täsmennetään, että kyseisessä asetuksessa käsite ”ilmoitettu keskittymä” kattaa myös suunnitellut keskittymät, joista on ilmoitettu toisen alakohdan mukaisesti.

52 Asetuksen N:o 139/2004 6 artiklan 1 kohdasta ja 10 artiklan 1 ja 4 kohdasta ilmenee, että komissio tutkii ilmoituksen heti sen saatuaan ja että ilmoitettuja yrityskeskittymiä koskevat päätökset on tehtävä 25 työpäivän kuluessa; tätä määräaikaa voidaan pidentää ja/tai se voidaan katkaista mainituissa säännöksissä nimenomaisesti säädetyissä tapauksissa, ja se alkaa kulua ilmoituksen vastaanottamista seuraavasta työpäivästä tai, jos ilmoituksessa annetut tiedot ovat puutteelliset, täydellisten tietojen vastaanottamista seuraavasta työpäivästä. Komission on tässä määräajassa, joka asettaa rajat vaiheelle I, päätettävä, kuuluuko ilmoitettu yrityskeskittymä asetuksen N:o 139/2004 soveltamisalaan, ja jos kuuluu, voidaanko se hyväksyä mainitussa vaiheessa siitä syystä, ettei se herätä vakavia epäilyksiä sen soveltuvuudesta sisämarkkinoille, vai onko tarpeen aloittaa vaihe II näiden epäilyksien syvällisempää tarkastelemista varten.

53 Koska komissio tekee asetuksen N:o 139/2004 6 artiklan mukaisen päätöksen vain ”ilmoitetuista yrityskeskittymistä”, on johdonmukaista yrityskeskittymien valvontaa koskevan unionin säännöstön logiikan kanssa katsoa, että ne toimet, joita kolmansien osapuolten on suoritettava tullakseen otetuiksi huomioon menettelyssä, on suoritettava yrityskeskittymän muodollisesta ilmoittamisesta lähtien.

54 On katsottava, että tiedot mahdollisista taloudellisista operaatioista, jotka voivat kuulua asetuksen N:o 139/2004 soveltamisalaan, kiertävät hyvin usein piireissä, joita asia koskee, ja myös lehdistössä hyvissä ajoin ennen kuin nämä operaatiot on mahdollisesti ilmoitettu komissiolle yrityskeskittyminä.

55 Tältä osin yhtäältä se, että asetuksen N:o 139/2004 18 artiklan 4 kohdassa ja asetuksen N:o 802/2004 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu hakemus kuulluksi tulemisesta on tehtävä kyseessä olevan yrityskeskittymäilmoituksen jälkeen, mahdollistaa kolmansien osapuolten edun mukaisesti sen välttämisen, että ne tekevät tällaisia hakemuksia ilman, että komission suorittaman valvontamenettelyn kohdetta olisi vahvistettu, koska kohde vahvistetaan vasta kyseessä olevan taloudellisen operaation ilmoitushetkellä. Toisaalta tällä vältetään se, että komissio joutuisi seulomaan järjestelmällisesti sen saamista hakemuksista ne, jotka koskevat taloudellisia operaatioita, jotka ovat vain abstrakteja oletuksia tai pelkkää kuulopuhetta, ja ne, jotka koskevat ilmoitukseen johtavia operaatioita.

56 Päinvastainen oletus johtaisi komissiolle yrityskeskittymien valvonnan alalla unionin säännöstössä asetettujen tehtävien turhaan lisäämiseen. Vaatimus siitä, että kuulluksi tulemista haluavat kolmannet osapuolet esittävät tätä koskevan hakemuksensa kyseessä olevan yrityskeskittymän ilmoittamisen jälkeen, on sopusoinnussa nopean ratkaisutoiminnan tarpeen kanssa, joka on oikeuskäytännön mukaan luonteenomainen yrityskeskittymien valvontaa koskevan unionin säännöstön yleiselle järjestelmälle ja jonka tyydyttämiseksi komission pitää noudattaa lopulliselle päätöksenteolle asetettuja tiukkoja määräaikoja (asia C-202/06 P, Cementbouw Handel & Industrie v. komissio, tuomio 18.12.2007, Kok., s. I-12129, 39 kohta ja asia C-413/06 P, Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala, tuomio 10.7.2008, Kok., s. I-4951, 49 kohta). Mainittujen tiukkojen määräaikojen vuoksi komissiolla ei näin ollen ole velvollisuutta tarkistaa jokaisen ilmoitetun yrityskeskittymän osalta, ovatko kolmannet osapuolet jo ennen ilmoittamista ilmaisseet intressinsä.

57 Kolmannet osapuolet eivät voi väittää olevansa tietämättömiä ilmoituksesta. Komissio itse päinvastoin ilmoittaa näille siitä, sillä asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jos tämä toimielin toteaa, että ilmoitettuun keskittymään sovelletaan mainittua asetusta, se julkaisee Euroopan unionin virallisessa lehdessä tiedon ilmoituksesta ja ilmoittaa samalla keskittymään osallistuvien yritysten nimet, niiden kotimaat, keskittymän luonteen ja elinkeinoelämän alat, joita se koskee. Tämä julkaiseminen takaa sen, että tieto ilmoitetusta yrityskeskittymästä on kaikkien saatavilla.

58 Koska kuitenkin vain ilmoituspäivämäärä on merkityksellinen komission tutkintamenettelyn aloittamiseksi, komissio ei voi sivuuttaa niitä hakemuksia kuulluksi tulemisesta, jotka on toimitettu sille ilmoituksen jälkeen mutta ennen edellä mainitussa säännöksessä säädettyä julkaisemista.

59 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja oli kaksi kuukautta ennen kyseessä olevan yrityskeskittymän ilmoittamista ilmaissut komissiolle toiveensa tulla kuulluksi, jos tämä toimielin kyseessä olevan yrityskeskittymän ilmoittamisen johdosta katsoo, että se on yhteisönlaajuinen yrityskeskittymä. Tämä seikka ei kuitenkaan voi korvata hakemuksen uusimisen tai kaikkien kantajan aloitteiden puuttumista, kun EDF:n ja Segebelin suunnittelemasta taloudellisesta operaatiosta, josta kantaja oli jo aikaisemmin ollut tietoinen, oli tosiasiallisesti tullut asianmukaisesti ilmoitettu yrityskeskittymä ja se oli näin ollen aloittanut asetuksessa N:o 139/2004 säädetyn menettelyn, jonka yhteydessä kantaja halusi tulla kuulluksi.

60 Lisäksi on todettava, ettei kantaja voi vedota perusteltuun luottamukseen komission 23.6.2009 päivättyyn kirjeeseen antaman vastauksen perusteella. Tässä vastauksessa komissio ei sitoutunut itse ottamaan yhteyttä kantajaan, jotta tämä esittäisi sille myöhemmin huomautuksensa. Komissio sitoutui vain ottamaan huomioon mainitun kirjeen sisällön, jos kyseessä oleva yrityskeskittymä olisi yhteisönlaajuinen yrityskeskittymä. On kuitenkin todettava, että hyväksymispäätöksen 89–99 perustelukappaleessa komissio osoittaa ottaneensa huomioon 23.6.2009 esiin tuodun kysymyksen

siitä, voidaanko EDF:ää ja GDF Suezia pitää kahtena itsenäisenä yrityksenä huolimatta Ranskan valtion merkittävästä osallistumisesta näiden yritysten toimintaan, ja päätellyt, että voidaan. Mainittujen perustelukappaleiden oikeellisuudesta ja niiden sisältämän analyysin syvällisyyden asteesta riippumatta ei voida kiistää sitä, että komissio on menetellyt mainittuun kirjeeseen antamansa vastauksen mukaisesti.

61 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen on kaikilla henkilöillä, joille unionin toimielimen toiminnan vuoksi on syntynyt perusteltuja odotuksia, jotka perustuvat unionin toimielimen asiassa antamiin täsmällisiin vakuutteluihin. Sen sijaan silloin, kun huolellinen ja järkevä taloudellinen toimija voi ennakoida sellaisen unionin toimenpiteen toteuttamisen, joka voi vaikuttaa sen etuihin, se ei voi vedota tähän periaatteeseen, kun tällainen toimenpide toteutetaan (ks. asia C-519/07 P, komissio v. Koninklijke FrieslandCampina, tuomio 17.9.2009, Kok., s. I-8495, 84 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

62 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajalla oli viimeistään ilmoituksen julkaisuhetkellä vahvistus siitä, että kyseessä oleva yrityskeskittymä oli ilmoitettu komissiolle. Se saattoi lisäksi saada tietää, että komissio yhtäältä katsoi alustavan tarkastelun perusteella, että ilmoitettu keskittymä voi kuulua asetuksen N:o 139/2004 soveltamisalaan (ilmoitusta koskevan tiedonannon 3 kohta), ja toisaalta kehotti kolmansia osapuolia esittämään mahdolliset huomautuksensa kyseessä olevasta yrityskeskittymästä 10 päivän kuluessa tämän ilmoituksen julkaisupäivästä (ilmoitusta koskevan tiedonannon 4 kohta).

63 Näin ollen kantajalla olisi ollut mahdollisuus ja sen olisi siis pitänyt tehdä aloite huomautusten esittämiseksi komissiolle tai ainakin vahvistaa pyyntönsä tulla kuulluksi menettelyssä. Kun otetaan huomioon komission asetuksessa N:o 139/2004 vahvistama aikataulu, kantaja ei voinut olla tietämätön siitä, että kyseessä olevaa keskittymää koskeva päätös tehtäisiin todennäköisesti hyvin lyhyessä määräajassa ja että tällä päätöksellä kyseessä oleva yrityskeskittymä voitaisiin todeta sisämarkkinoille soveltuvaksi jo vaiheessa I.

64 Tästä seuraa, ettei kantaja täytä toista niistä edellytyksistä, joiden on täytyttävä, jotta se voisi riitauttaa riidanalaisen päätöksen sillä perusteella, että se loukkaa kantajan menettelyllisiä oikeuksia.

– Päätelmät hyväksymispäätöksestä nostetun kanteen tutkittavaksi ottamisesta

65 Koska kantaja ei täytä edellä mainitussa asiassa Plaumann vastaan komissio annetusta tuomiosta johtuvia tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä eikä edellytyksiä, joita sovelletaan kanteisiin, joilla pyritään menettelyllisten oikeuksien säilyttämiseen, on todettava, ettei sillä ole asiavaltuutta hyväksymispäätöksen suhteen.

66 Tätä päätelmää eivät voi horjuttaa kantajan argumentit, jotka koskevat sen tehokasta oikeussuojaa, jonka merkitystä Lissabonin sopimuksessa korostetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan sitovalla arvolla sekä tietyllä kehityksellä useiden jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä.

67 On riittävää todeta, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä ei voida sivuuttaa tulkinnalla, jonka kantaja tekee oikeudesta tehokkaaseen oikeussuojaan (asia C-260/05 P, Sniace v. komissio, tuomio 22.11.2007, Kok., s. I-10005, 64 kohta ja asia C-444/08 P, Região autónoma dos Açores v. neuvosto, määräys 26.11.2009, 70 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Niinpä yksityinen, jota komission päätös ei koske suoraan ja erikseen ja jonka etuihin kyseinen toimenpide ei näin ollen vaikuta, ei voi tällaisen päätöksen riitauttaakseen vedota oikeuteen saada oikeussuojaa (ks. asia C-483/07 P, Galileo Lebensmittel v. komissio, määräys 17.2.2009, Kok., s. I-959, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

68 Edellä todetuista seikoista johtuu, että nämä edellytykset puuttuvat nyt käsiteltävässä asiassa ja että kanteen tutkimatta jättämisen osalta – siltä osin kuin se koskee kantajan menettelyllisten oikeuksien säilyttämistä – tämä tulos johtuu siitä, ettei se ole toiminut sen jälkeen, kun kyseessä oleva yrityskeskittymä ilmoitettiin komissiolle. Näin ollen kantaja ei voi perustellusti väittää, että nyt esillä olevan kanteen tutkimatta jättäminen loukkaisi sen tehokasta oikeussuojaa.

69 Kaikista edellä todetuista seikoista johtuu, että kantajan vaatimukset, jotka koskevat hyväksymispäätöksen kumoamista, on jätettävä tutkimatta.

Siirtämisen epäämistä koskevan päätöksen kumoamisvaatimus

70 Komissio väittää ensinnäkin, että vaatimusten osa, joka koskee siirtämisen epäämistä koskevan päätöksen kumoamista, on jätettävä tutkimatta, koska kannekirjelmä ei sisällä yhteenvetoa kanteen oikeudellisista perusteista, toisin kuin työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa vaaditaan.

71 Tältä osin on palautettava mieleen, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ensimmäisen alakohdan, jota saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen alakohdan mukaan sovelletaan menettelyihin unionin yleisessä tuomioistuimessa, ja työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteeseen tulee sisältyä muun muassa yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista. Näin ollen kanteessa on selvitettävä kanneperusteen sisältö, joten sen pelkkä abstrakti ilmaiseminen ei vastaa perussäännössä ja työjärjestyksessä asetettuja vaatimuksia. Lisäksi yhteenvedon on oltava riittävän selvä ja täsmällinen, jotta vastaaja voi valmistautua esittämään puolustuksensa ja jotta unionin yleinen tuomioistuin voi tarvittaessa antaa asiassa ratkaisun ilman täydentäviä tietoja. Jotta oikeusvarmuuden ja hyvän oikeudenkäytön toteutuminen varmistettaisiin, kanne ja tarkemmin ottaen kanneperuste voidaan ottaa tutkittavaksi vain, jos olennaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin kanne perustuu, käyvät johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi ilmi itse kannekirjelmästä (asia T-224/00, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomio 9.7.2003, Kok., s. II-2597, 36 kohta ja asia T-308/05, Italia v. komissio, tuomio 12.12.2007, Kok., s. II-5089, 71 ja 72 kohta).

72 On todettava, että kantaja on noudattanut edellä mainittuja edellytyksiä. Vaikkei se olekaan selvästi selittänyt syitä, joiden vuoksi nyt käsiteltävän asian tilanne olisi vaatinut, että komissio hyväksyy siirtämispyynnön, se on kuitenkin moittinut komissiota siitä, ettei se ole tutkinut siirtämispyyntöä riittävän syvällisesti, mikä voi merkitä sitä, että mainittu toimielin käyttää väärin harkintavaltaansa, ja ettei se ole noudattanut alaa koskevaa aikaisempaa päätöskäytäntöään.

73 Näin ollen komission esittämä ensimmäinen tutkimatta jättämistä koskeva peruste on hylättävä.

74 Toiseksi komissio katsoo, että siirtämisen epäämistä koskeva päätös ei koske kantajan kaltaisia kolmansia osapuolia suoraan ja erikseen, toisin kuin päätös siirtää yrityskeskittymän tutkiminen kansallisille viranomaisille, joka oli asiassa T-119/02, Royal Philips Electronics vastaan komissio, 3.4.2003 annetun tuomion (Kok., s. II-1433) kohteena.

75 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kolmas osapuoli, jota yrityskeskittymä koskee, voi riitauttaa unionin yleisessä tuomioistuimessa päätöksen, jolla komissio hyväksyy kansallisen kilpailuviranomaisen esittämän siirtopyynnön (jäljempänä siirtopäätös) (em. asia Tribunal Royal Philips Electronics v. komissio, tuomion 299 ja 300 kohta ja yhdistetyt asiat T-346/02 ja T-347/02, Cableuropa ym. v. komissio, tuomio 30.9.2003, Kok., s. II-4251, 81 ja 82 kohta).

76 Siihen kysymykseen vastaamiseksi, onko kyseessä sama tulos siirtämisen epäämistä koskevan päätöksen osalta, jossa ei sitä vastoin juuri hyväksytä tällaista pyyntöä, on turvauduttava niihin päätelmien pääasiallisiin kohtiin, joiden perusteella unionin yleinen tuomioistuin on tullut edellä mainittuun lopputulokseen.

77 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on huomauttanut suorasta koskemisesta, että siirtopäätöksen välittömänä seurauksena on saattaa yrityskeskittymä tai sen osa siirtoa pyytäneen kansallisen kilpailuviranomaisen yksinomaiseen valvontaan; tämä lausuu asiasta kansallisen kilpailulainsäädäntönsä perusteella. Näin ollen siltä osin kuin siirtopäätöksessä muutetaan kyseessä olevan yrityskeskittymän lainmukaisuuden arviointiperusteita sekä siihen sovellettavaa menettelytapaa, sillä muutetaan kolmansien oikeusasemaa poistamalla näiltä se mahdollisuus, että komissio tutkisi kyseisen keskittymän lainmukaisuuden unionin oikeuden kannalta. Tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täsmentänyt, että tämä toteamus on riippumaton kysymyksestä, annetaanko kansallisessa kilpailuoikeudessa, jota sovelletaan siirtopäätöksen johdosta, kolmansille osapuolille samanlaisia menettelyllisiä oikeuksia kuin niille annetaan unionin oikeudessa, koska tällä päätöksellä joka tapauksessa poistetaan näiltä kolmansilta ne menettelylliset oikeudet, jotka niillä on yrityskeskittymien

valvonnasta 21.12.1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 (EYVL 1990, L 257, s. 13) 18 artiklan 4 kohdan nojalla; tämän säännöksen sisältö on samanlainen kuin asetuksen N:o 139/2004 18 artiklan 4 kohdan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että siirtopäätös vie kolmansilta mahdollisuuden riitauttaa kansallisten viranomaisten tekemät arvioinnit ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, kun taas siinä tapauksessa, että asian käsittelyä ei siirrettäisi, komission arvioinnit voitaisiin riitauttaa tällä tavalla (ks. vastaavasti em. asia Royal Philips Electronics v. komissio, tuomion 280–287 kohta ja em. yhdistetyt asia Cableuropa ym. v. komissio, tuomion 57–65 kohta).

78 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on erikseen vaikuttamisen osalta muun muassa tutkinut, onko niillä, joita yrityskeskittymä koskee, siirtopäätöksen puuttuessa oikeus tulla kuulluiksi asetuksen N:o 4064/89 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Todettuaan, että niillä on tällainen oikeus, se on päätellyt, että koska siirtopäätöksellä viedään kolmansilta mahdollisuus riitauttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa arvioinnit, jotka ne olisivat voineet riitauttaa, jollei asian käsittelyä olisi siirretty, on katsottava, että siirtopäätös koskee mainittuja kolmansia erikseen samalla tavoin kuin hyväksymispäätös olisi koskenut niitä, jollei asian käsittelyä olisi siirretty (ks. vastaavasti em. asia Royal Philips Electronics v. komissio, 295 ja 297 kohta ja em. yhdistetyt asiat Cableuropa ym. v. komissio, tuomion 74, 76 ja 79 kohta).

79 Näin ollen on todettava, että kolmansien siirtopäätöksestä nostaman kanteen tutkittavaksi ottamiseksi unionin yleinen tuomioistuin on tukeutunut kahteen seikkaan: siihen, että unionin oikeudessa tunnustetaan yhtäältä näille kolmansille menettelyllisiä oikeuksia komission suorittaman yrityskeskittymän tutkinnassa, ja toisaalta oikeussuojaan näiden oikeuksien mahdollisten loukkaamisten estämiseksi.

80 Näitä menettelyllisiä oikeuksia ja tätä oikeussuojaa ei mitenkään vaaranna siirtämisen epäämistä koskeva päätös, jolla juuri päinvastoin taataan yrityskeskittymän kolmansille osapuolille yhteisönlaajuisen keskittymän avulla yhtäältä se, että komissio tutkii sitä suhteessa unionin oikeuteen, tai toisaalta se, että unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään mahdollista kannetta, joka nostetaan komission menettelyn päätteeksi tekemästä päätöksestä.

81 Näissä olosuhteissa kantajan asiavaltuus ei voi perustua edellä 75 kohdassa mainitun oikeuskäytännön analogiseen soveltamiseen.

82 Siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan siirtämisen epäämistä koskeva päätös muuttaa niitä edellytyksiä, joiden täyttyessä kyseessä olevaa yrityskeskittymää on tutkittava, on palautettava mieleen, että asetuksen N:o 139/2004 9 artiklan 9 kohdassa annetaan kyseessä olevalle jäsenvaltiolle mahdollisuus nostaa kanne sen kansallisen kilpailulainsäädännön soveltamiseksi. Mainitussa asetuksessa säädetyn yhteisönlaajuisten yrityskeskittymien valvontajärjestelmän perusteella ei sitä vastoin voida millään tavoin päätellä, että kantaja voi riitauttaa siirtämisen epäämistä koskevan päätöksen siitä syystä, että siinä estetään se, että kyseessä olevan yrityskeskittymän tutkimiseen ja tästä tutkimisesta tehtyä päätöstä koskeviin muutoksenhakukeinoihin sovellettaisiin jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä eikä unionin oikeutta.

83 Lisäksi on huomattava, että siirtämisen epäämistä koskevasta päätöksestä nostetun kanteen tutkittavaksi ottaminen ei voi johtua siitä, että kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö voisi antaa kantajalle laajemmat menettelylliset oikeudet ja/tai laajemman oikeussuojan kuin ne, joista on säädetty unionin oikeudessa. Oikeusvarmuuden periaate estää sen, että kanteen tutkittavaksi ottaminen unionin tuomioistuimissa riippuisi siitä, annetaanko sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksessä, jonka kansallinen kilpailuviranomainen on pyytänyt menestyksettä yrityskeskittymän tutkimisen siirtoa, kolmansille osapuolille laajemmat menettelylliset oikeudet ja/tai laajempi oikeussuoja kuin ne, joista on säädetty unionin oikeudessa. Tästä on huomattava, että

mainittujen menettelyllisten oikeuksien ja oikeussuojan laajuus riippuu tekijöistä, jotka ovat yhtäältä vaikeasti toisiinsa verrattavissa ja toisaalta vaikeasti hallittavan lainsäädännöllisen ja lainkäytöllisen kehityksen kohteena.

84 Unionin tuomioistuimissa nostetun kumoamiskanteen varsinaisena päämääränä on mainitun unionin oikeuden noudattamisen varmistaminen siinä annettujen menettelyllisten oikeuksien ja oikeussuojan laajuudesta riippumatta eikä kansallisesta lainsäädännöstä johtuvan mahdollisesti laajemman suojelun antaminen.

85 Edellä mainittujen näkemysten perusteella kantajan vaatimus, joka koskee siirtämisen epäämistä koskevan päätöksen kumoamista, on jätettävä tutkimatta, ja näin ollen kanne on kokonaisuudessaan jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

86 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan kolmannen alakohdan mukaan unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä, että väliintulijan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

87 Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti. EDF vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne jätetään tutkimatta.

2) Association belge des consommateurs test-achats ASBL vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

3) Électricité de France (EDF) vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Moavero Milanesi Wahl Soldevila Fragoso

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä lokakuuta 2011.

Allekirjoitukset